

PARLAMENTUL ROMÂNIEI		
CAMERA DEPUTAȚILOR		
SECRETAR GENERAL		
Nr.	2/9070	
20	Luna 10	Ziua 24

Parlamentul României

Senat

Secretar General

București

Nr. L 490, 516, 551, 563,

574 /21.10.2022

Doamnei

SILVIA - CLAUDIA MIHALCEA

SECRETAR GENERAL AL CAMEREI DEPUTAȚILOR

Vă transmitem, în original, punctele de vedere ale Guvernului referitoare la propuneri legislative (Bp.382/2022-L490/2022, Bp.417/2022-L516/2022, Bp.430/2022-L551/2022, Bp.450/2022-L563/2022, Bp.470/2022-L574/2022) aflate în dezbateră Camerei Deputaților.

SECRETAR GENERAL

MARIO - OVIDIU OPREA

PRIM MINISTRU

Doamnă vicepreședinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit. (b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul Administrativ, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă pentru completarea Legii nr.448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap*, inițiată de doamna deputat PNL Christine Thellmann împreună cu un grup de parlamentari PNL (Bp.417/2022). PL-x, 642/2022

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare completarea *Legii nr.448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, cu un nou articol, art. 30¹, propunându-se, în principal:

— asigurarea transportului la și de la secția de votare, pentru persoanele cu dizabilități;

- accesibilizarea secțiilor de votare (bandă pentru asigurarea accesului în secția de votare pentru persoanele cu deficiențe de vedere, grup sanitar adaptat pentru persoanele cu dizabilități, cabină de vot adaptată pentru persoanele cu dizabilități, publicarea unor hărți care să indice secțiile de votare accesibile persoanelor cu dizabilități);

- elaborarea și distribuirea unor materiale de informare/ghiduri privind desfășurarea proceselor electorale în formate accesibile persoanelor cu dizabilități (Braille, audio, documente în relief);

- facilitarea exercitării în mod nemijlocit a dreptului de vot, la secție (asigurarea de lupe, lămpi de iluminare suplimentară și plicuri șablon, cititor de ecrane, magnificator de ecran, televizor cu circuit închis, buletine de vot specializate, imprimante Braille);

- implementarea posibilității utilizării votului prin corespondență pentru persoanele cu dizabilități;

- asigurarea prezenței unor interpreți în secțiile de votare pe ale căror liste electorale figurează înscriși alegători cu dizabilități.

Potrivit *Expunerii de motive*, „conform datelor oficiale, aproximativ o zecime dintre secțiile de votare nu sunt accesibile fizic pentru persoanele cu mobilitate redusă. 11% din secțiile de votare din rural nu sunt accesibilizate fizic, conform declarațiilor autorităților locale și votare de către persoanele cu dizabilități este permisă la orice secție. Cea mai apropiată secție accesibilă poate fi la distanță mare, în cazul în care nu este accesibilă secția pe listele căreia o persoană cu dizabilități este trecută din oficiu”.

II. Observații și propuneri

1. Precizăm că dreptul de vot este asigurat tuturor persoanelor de către art. 36 din *Constituție* pentru toți cetățenii de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv.

Dreptul de a fi ales îl au toți cetățenii cu drept de vot conform art. 37 din *Constituție*.

Totodată, în condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii români au dreptul de a alege și de a fi aleși în Parlamentul European, conform art. 38 din *Constituție*.

Dreptul de a vota și de a fi votat este reglementat în detaliu de *Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, cu modificările și completările ulterioare*, care prevede la art. 2 „Cetățenii români au dreptul de vot și de a fi aleși, indiferent de rasă, sex, naționalitate, origine etnică, limbă vorbită, religie, opinie politică, avere sau origine socială, conform *Constituției și legislației în vigoare*”.

Art. 22¹ din aceeași lege prevede în sarcina primăriilor obligația de a asigura accesibilitatea localurilor de vot, conform metodologiei aprobate prin hotărârea Autorității Electorale Permanente.

Una din principalele atribuții ale Autorității Electorale Permanente este, conform art. 103 alin. 1 lit. n) din *Legea nr. 208/2015*, elaborarea programelor și stabilirea procedurilor unitare privind exercitarea dreptului de vot de către persoanele cu dizabilități și asigură popularizarea acestora.

La art. 5 secțiunea II pct. 20 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Autorității Electorale Permanente*, se prevede, în sarcina Autorității Electorale Permanente, în domeniul normativ al aplicării unitare a legislației și al contenciosului electoral, obligația de stabilire a unei proceduri unitare privind exercitarea dreptului de vot de către persoanele cu dizabilități.

Cu toate că dreptul la vot este garantat din punct de vedere legislativ, conform „*Diagnozei situației persoanelor cu dizabilități în România*” (disponibilă prin accesarea linkului: <http://anpd.gov.ro/web/wp-content/uploads/2021/11/Diagnoza-situatiei-persoanelor-cu-dizabilitati-in-Romania.pdf>), o proporție considerabilă dintre persoanele cu dizabilități nu îl exercită.

Barierile participării persoanelor cu dizabilități la procesul electoral sunt discutate din perspectiva celor două roluri fundamentale: participarea la vot și candidatura la alegeri.

În virtutea asigurării și creșterii gradului de exercitare a acestui drept, *Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă” 2022-2027*, aprobată prin *Hotărârea Guvernului nr. 490/2022* și-a stabilit ca obiectiv general asigurarea participării depline și efective a persoanelor cu dizabilități, bazată pe libertatea de decizie, în toate domeniile vieții și într-un mediu accesibil și resilient.

Unul din domeniile prioritare ale *Strategiei* este *Participare politică și publică*.

Planul operațional privind implementarea *Strategiei* prevede la domeniul *Participare politică și publică* ca obiectiv specific: *Creșterea accesului persoanelor cu dizabilități la procesul electoral*.

Votul constituie, pentru marea masă a persoanelor cu dizabilități care nu este direct implicată în elaborarea și implementarea politicilor, cel mai direct mecanism de influență al lor. Implicarea persoanelor cu dizabilități ca factori de decizie îmbunătățește șansele politicilor de a fi adecvate la nevoile persoanelor cu dizabilități.

Participarea persoanelor cu dizabilități la viața politică poate contribui la eliminarea stereotipurilor, schimbarea mentalităților și combaterea discriminării.

În societățile deschise și incluzive, este esențială asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la procesul electoral în ambele roluri, cel de a alege și cel de a fi ales.

Pentru atingerea obiectivului de creștere a accesului persoanelor cu dizabilități la procesul electoral, este prevăzută măsura asigurării creșterii gradului de accesibilizare a secțiilor de votare până la nivelul acoperirii nevoii, în funcție de distribuția teritorială a secțiilor, prin: cartografierea secțiilor de votare accesibile pentru persoanele cu dizabilități, precum și dezvoltarea, operaționalizarea și actualizarea hărții online a acestora; îmbunătățirea logisticii electorale și a distribuției secțiilor de votare ce asigură accesul la vot pentru persoanele cu dizabilități.

2. Semnalăm faptul că textul inițiativei legislative nu se încadrează în cerințele stabilite de art. 8 alin. (4), art. 14 și art. 16 din *Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările ulterioare*, atât în ceea ce privește modalitatea de reglementare a normelor propuse, cât și în ceea ce privește forma de redactare a textului, fiind imposibil de pus în aplicare în forma prezentată.

Aspectele vizate de inițiatori aparțin, în mare parte, materiei electorale și trebuie reglementate în consecință.

În acest sens, arătăm că reglementarea utilizării votului prin corespondență de către persoanele cu dizabilități la toate tipurile de alegeri/referendumuri poate fi realizată exclusiv prin modificarea și completarea *Legii nr. 288/2015*, precum și a legilor privind alegerile parlamentare, alegerile prezidențiale, alegerile europarlamentare, alegerile locale, respectiv referendumul.

Întrucât în textul inițiativei legislative se menționează că „*autoritățile responsabile cu organizarea alegerilor pe teritoriul României și în străinătate*” trebuie să ia măsuri pentru „*Facilitarea votului prin corespondență pentru persoanele cu dizabilități*”, precizăm că modificarea legilor mai sus menționate poate fi realizată exclusiv de către Parlamentul României și nu de către instituțiile implicate în etapa organizatorică.

De asemenea, reglementarea utilizării buletinelor de vot în format *Braille* trebuie să își aibă sediul în legislația electorală.

O parte dintre măsurile propuse de inițiatori implică cunoașterea de către instituțiile/autoritățile implicate în organizarea proceselor electorale a numărului alegătorilor cu dizabilități. Or, legislația electorală în vigoare permite colectarea datelor privind starea de sănătate a alegătorilor doar în

contextul formulării cererilor pentru urna specială, prin urmare nu ar fi posibilă determinarea exactă a numărului persoanelor cu dizabilități vizuale, în baza căruia să poată fi calculat numărul necesar de buletine de vot în format Braille.

În consecință, pentru punerea în aplicare a acestor măsuri este necesară completarea legislației electorale în mod corespunzător.

3. Menționăm că aplicarea măsurilor preconizate ar genera un impact suplimentar asupra cheltuielilor bugetului consolidat, însă în lipsa unor date concrete privind numărul alegătorilor cu deficiențe, acesta nu poate fi calculat, iar potrivit art. 138 alin. (5) din *Constituția Românie, republicată* „*Nicio cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare*”.

4. Apreciem că textul inițiativei legislative nu respectă cerințele de claritate stabilite de *Legea nr. 24/2000*.

De asemenea, textul de lege propus nu permite identificarea cu precizie a autorității/instituției publice căreia îi revine fiecare dintre obligațiile stabilite la art. 30¹ (de informare, de accesibilizare a secției de votare, de asigurare a transportului adecvat pentru persoanele cu dizabilități la și de la secția de votare etc.) întrucât inițiatorii utilizează sintagma „*autoritățile responsabile cu organizarea alegerilor pe teritoriul României și în străinătate*”.

Totodată, arătăm că în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor sunt implicate mai multe autorități și instituții între care Ministerul Afacerilor Interne, prin prefecți, primari, Ministerul Afacerilor Externe, prin misiunile diplomatice și oficiile consulare și Autoritatea Electorală Permanentă, care coordonează acest proces.

De asemenea, sintagma „*destule buletine de vot în formate accesibile*” este neclară, fiind necesară detalierea noțiunii de „*formate accesibile*”.

Reiterăm aici observația privitoare la imposibilitatea determinării numărului necesar de buletine de vot în format *Braille*, în condițiile cadrului normativ actual.

În același context, apreciem că întreg textul lit. k) este neclar și necesită reformularea, astfel încât să rezulte fără echivoc că se referă la extinderea intervalului în care pot fi depuse cereri pentru exercitarea dreptului de a alege de către persoanele care nu pot vota la secția de votare (cererile pentru urna specială).

Mai arătăm că dispozițiile lit. d) și lit. l) vizează, în esență, același obiect, respectiv utilizarea votului prin corespondență de către persoanele cu dizabilități, repetându-se.

Unele dintre măsurile propuse nu pot fi puse în aplicare, lipsind de eficacitate textul normativ.

Amenajarea sediilor secțiilor de votare din străinătate potrivit cerințelor menționate în cadrul inițiativei legislative (clădirile unde sunt amenajate secțiile de votare trebuie să aibă grup sanitar accesibil pentru persoanele cu dizabilități, să existe bandă pentru asigurarea accesului în interiorul secției de votare pentru persoanele cu probleme de vedere etc.) nu poate fi realizată întrucât multe dintre aceste sedii sunt închiriate de statul român pe durată limitată.

Referitor la introducerea obligativității existenței unui grup sanitar accesibil persoanelor cu dizabilități în clădirile unde se amenajează secții de votare semnalăm faptul că o mare parte din secțiile de votare se regăsesc în unități de învățământ, unele dintre acestea nefiind reabilitate sau modernizate.

Mai semnalăm că măsura menționată la lit. n) a art. 30¹ propus, respectiv *„Asigurarea unor interpreți în secțiile de votare unde sunt înscrși pe liste electorale persoane cu dizabilități”* nu poate fi pusă în aplicare în condițiile în care legile electorale stabilesc limitativ categoriile de persoane care pot staționa în cadrul unei secții de votare, fiind necesară o modificare a acestor legi.

5. Precizăm că art. II al inițiativei legislative nu are în vedere necesitatea modificării corelative a legislației electorale, instituind un termen prea scurt pentru intrarea în vigoare a legii, care nu va permite punerea în aplicare a măsurilor reglementate.

6. Semnalăm faptul că este important de reținut că unele din măsurile care fac obiectul prezentei inițiative legislative se regăsesc sub forme similare și în *Hotărârea Guvernului nr. 490/2022 pentru aprobarea Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă” 2022-2027* (unul dintre obiectivele prevăzute fiind acela de a asigura exercitarea corespunzătoare a drepturilor electorale de către persoanele cu dizabilități¹), precum și în *Ordinul președintelui AEP nr. 295 din data de 2 iunie 2022 privind aprobarea Planului de acțiune al*

¹ Obiectiv Specific 8.3. Creșterea accesului persoanelor cu dizabilități la procesul electoral;

Autorității Electorale Permanente pentru implementarea Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă” 2022-2027.

Spre exemplu, măsura de la lit. a) a art. 30¹ din inițiativa legislativă se regăsește și în *Hotărârea Guvernului nr. 490/2022*.

Precizăm că în prezent există o hartă a secțiilor de votare ce poate fi consultată la link-ul: <https://gis.registrulelectoral.ro:8443/DrumLaSectie>, însă pentru adaptarea acesteia ori pentru configurarea unei alte hărți care să indice accesibilitatea este necesară colectarea unor seturi de date, informații și indicatori.

Aceste date și informații pot fi obținute numai prin evaluări *de facto* ale tuturor sediilor în care sunt organizate secții de votare, de către echipe de control ale AEP, la acest moment fiind analizate modalități de colectare a unor seturi de date referitoare la accesibilitate, cu resurse umane și financiare minimale, având în vedere restricțiile bugetare.

Referitor la măsura de la lit. b), arătăm că s-au întreprins demersuri pentru realizarea și difuzarea unor materiale video privind desfășurarea proceselor electorale dublate în limbaj mimico-gestual, însă pentru ca acestea să fie preluate de mass-media ar fi necesară introducerea unei obligativități în acest sens, precum și crearea unui mecanism prin care dublarea în limbaj mimico-gestual a materialelor de informare cu privire la procesul electoral să fie cu titlu gratuit.

De asemenea, în ceea ce privește măsurile indicate la lit. f) și g), precizăm faptul că, încă din anul 2008, AEP a instituit obligația ca localurile în care se organizează secții de votare să fie la parter, să existe rampe speciale și cabine special amenajate pentru persoane cu dizabilități, iar accesul să fie neîngrădit, marcat și delimitat corespunzător.

Din anul 2015 orice schimbare a sediului acestora sau înființare a unei noi secții de votare nu este posibilă fără verificarea *de facto* de către echipele AEP pentru a constata îndeplinirea condițiilor minimale și a obține avizul autorității.

Hotărârea Autorității Electorale Permanente nr. 44/2016², recomandă confecționarea și amplasarea unei cabine de vot pentru persoanele cu handicap locomotor, dimensionată și marcată corespunzător. „*Localurile de vot trebuie să fie amplasate, de regulă, la parterul clădirilor*”, acestea putând fi amplasate la etajele imobilelor numai sub

² privind setul de condiții minimale pe care trebuie să le îndeplinească locațiile în care funcționează secțiile de votare, precum și dotarea minimală a acestora, cu modificările ulterioare;

condiția asigurării accesului persoanelor cu dizabilități la procesul de votare.

Accesul în localul de vot trebuie să se realizeze prin coridoare, holuri, culoare, vestibuluri și alte asemenea locuri de trecere, delimitate și marcate corespunzător, prin care persoanele să se poată deplasa ușor.

De asemenea, este prevăzut faptul că trebuie să se asigure accesibilitatea în conformitate cu prevederile *Legii nr. 448/2006*, respectiv *Ordinului viceprim-ministrului, ministrul dezvoltării regionale și administrației publice, nr. 189/2013 pentru aprobarea reglementării tehnice „Normativ privind adaptarea clădirilor civile și spațiului urban la nevoile individuale ale persoanelor cu handicap, indicativ NP 051-2012 - Revizuire NP 051/2000”*.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative în forma prezentată.**

Cu stimă,

Nicolae-Ionel CIUCĂ

~~PRIM-MINISTRU~~

Doamnei senator **Alina-Ștefania GORGHIU**
Vicepreședintele Senatului